

Czerwińska, Jadwiga

"Inżynierowie polscy w XIX i XX wieku",
T. 4: "Tradycje i wyzwania", pod red.
Bolesława Orłowskiego, Józefa
Piłatowicza, Warszawa 1995 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 41/1, 141-142

1996

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zanim w połowie ubiegłego wieku podjęła szybki marsz w kierunku wielkiej syntezy.

Halina Lichocka
(Warszawa)

Inżynierowie polscy w XIX i XX wieku. T. 4: Tradycje i wyzwania. Pod redakcją Bolesława Orłowskiego i Józefa Piłatowicza. Warszawa 1995 Polskie Towarzystwo Historii Techniki, 288 s.

Kolejny, czwarty już tom¹ wydany przez Polskie Towarzystwo Historii Techniki w dziele zbiorowym *Inżynierowie polscy w XIX i XX wieku* zawiera sześć artykułów o różnorodnej tematyce, odzwierciedlającej w jakimś stopniu bogactwo zainteresowań środowiska polskich historyków techniki. Obok prac o charakterze naukowym prezentuje po raz kolejny wspomnienia, tym razem z dwudziestolecia międzywojennego.

Tom otwiera opracowanie pióra Lecha Królikowskiego pod nieco prowokacyjnym tytułem *Co zawdzięcza infrastruktura techniczna Królestwa Polskiego okresowi zaborów?* Z gruntu nietypowe podejście i oparta na długoletnich badaniach, udokumentowana faktami treść składają się na interesującą, nietuzinkową całość, skłaniającą do refleksji nad złożonością procesów historycznych.

Artykuł Bogdana Pokropińskiego *Kolejki wąskotorowe Mazowsza* obejmuje całość prezentowanej problematyki, stanowiącej zamknięty już rozdział naszej historii techniki, którego początki miały miejsce ponad półtora wieku temu. Przynosi wiele interesujących, często drobiazgowych, skrzętnie zgromadzonych przez rozmiłowanego w temacie autora informacji dotyczących wielu, także całkiem prowincjonalnych, od dawna już nie istniejących i zapomnianych linii. Opracowanie poprzedza przedmowa pióra Janusza Sankowskiego.

Rozprawa Bolesława Orłowskiego *Z problematyki działań środowiska technicznego na rzecz przyszłości Rzeczypospolitej podczas drugiej wojny światowej* stanowi jedną z pierwszych prób zreferowania w sposób uporządkowany i oceny opracowywanych wówczas planów powojennej odbudowy polskiej techniki. Jest to rodzaj dość szerokiego rekonesansu po tematyce wymagającej dalszych, bardziej specjalistycznych badań. Koncentruje się głównie na dokonaniach przedstawicieli polskiego środowiska technicznego, przebywających podczas wojny w Londynie.

Artykuł Mieczysława Hutnika *Polskie osiągnięcia w dziedzinie radioelektroniki w okresie międzywojennym i po wojnie do 1980 r.* jest próbą syntetycznego przedstawienia dorobku w tym zakresie przede wszystkim w czasach PRL, traktującą okres przedwojenny jedynie jako wprowadzenie do szczegółowego opisu dokonań po roku 1945. Na uwagę zasługuje ujęcie problemowe, uwzględniające

nie tylko zagadnienia techniczno-produkcyjne, ale także organizacyjne oraz zaplecza naukowo-technicznego. Nie są to dzieje anonimowych zespołów – autor wymienia wielu twórców konkretnych urządzeń.

Interesująca jest praca Edwarda Kocenta-Zielińskiego *Lotnicze Warsztaty Doświadczalne – sytuacja i perspektywy polskiej techniki lotniczej w latach 1944–1952*. Zgodnie z tytułem, autor przedstawia szczegółowo dzieje jednego zakładu badawczo-produkcyjnego na szerokim tle wczesnych możliwości i uwarunkowań, nie unikając szczególnie ważnej w tym okresie – niekiedy dość drastycznej – problematyki politycznej.

Tom zamykają wspomnienia Zdzisława Walentynowicza, stanowiące cenny przyczynek do dziejów Państwowych Zakładów Inżynierii. Po raz pierwszy opisano w nich szczegółowo i wnikliwie zasady funkcjonowania tego wielkiego i ważnego przedsiębiorstwa. Autor barwnie przedstawił m.in. politykę kadrową i licencyjną oraz problemy wynalazczości. Kończy wspomnienia na tragicznych i gorzkich wydarzeniach września 1939 roku.

Tom ukazał się dzięki dotacji Komitetu Badań Naukowych.

Przypis

¹ Poprzednie tomy serii wydawniczej *Inżynierowie polscy w XIX i XX wieku* są następujące: T. 1: *Kształcenie i osiągnięcia*. Warszawa 1992, 221 s.; T. 2: *Technika i przemysł*. Warszawa 1995, 291 s.; T. 3: *Kształcenie i osiągnięcia*. Warszawa 1994, 330 s.

Jadwiga Czerwińska
(Warszawa)

Jan Zieliński: *Ludwig von Tetmajer Przerwa 1850–1905. Gründer der EMPA, Pionier der Materialprüfung und –forschung*. Meilen 1995 Verlag wirtschaftshistorische Studien, 120 s., fot.

Recenzowaną książkę, wydaną w serii „Szwajcarscy Pionierzy Gospodarki i Techniki” przez Stowarzyszenie Studiów nad Historią Gospodarczą w Meilen z okazji 100-lecia istnienia Międzynarodowego Związku Badania Materiałów w Technice (IMPT), rozpoczyna wprowadzenie napisane przez prof. dra F. Eggimanna, kierującego Związkowym Zakładem Badania Materiałów (EMPA). Po przedśłowiu przedstawiono: *Historię badań materiałów budowlanych w Szwajcarii* (poczynając od badań dla pierwszych mostów wiszących na linach stalowych, awarii podczas próby obciążenia kamiennego mostu: „współzawodnictwo” w Bazylei, poprzez badania podczas budowy górnego mostu na Renie, kolejne opisy: maszyny Wedera do badań wytrzymałości, stałej wystawy w Olten, wzrastającego